

Monique Borst met een van de twee 'dode lichamen' in de vijver van het Beekpark. 'Sterven kan heel mooi. Dan moet je niet aan euthanasie denken, maar aan ouderdom of ziekte. Het wrange is vooral dat er zoveel slachtoffers vallen om wat mensen elkaar aandoen.'

Foto HANS VAN DE VLECKERT

Monique Borst 'wil de dood mooier maken'

door NILS TEN BRINKE
EPE

In de vijver van het Beekpark in Epe deinen twee lichamen. Geen echte, maar van schuimrubber, autolak en textiel. Ze zijn getroffen door een schotwond. Daaromheen heeft de in Kampen wonende kunstenaar Monique Borst, die in kunsthuis KEK exposeert, de wonden verzacht met roosjes. Met haar exposities 'In Lijn Bewogen' en 'Deinende Lichamen' wil ze hen die door gruwelijke oorzaken zijn gestorven, eer aandoen. 'Ik wil de dood mooier maken. Gun het niemand om zo te sterven.'

Met verwondering constateerde de in Ede geboren Monique Borst afgelopen donderdag dat het roze lichaam sinds kort een arm mist en dat het blauwe object opgevouwen in plaats van gestrekt in het water drijft. 'En aan wal liggen narcissen. Wie

zou die daar neergelegd hebben?', wil ze weten. Borst, die tot 21 mei in kunsthuis KEK exposeert, wil het graag weten om de argumenten en gedachten van de mensen die de oorzaken weten, in een volgend kunstwerk te verwerken. 'Meld het me, het is niet om te veroordelen, maar juist om verder te komen.'

Natuurrampen

Borst laat zien welk effect gruwelijk onverwacht sterven heeft op het denken en handelen van de mensen. Oorlog, ziekten, natuurrampen, terrorisme en verkeer kunnen met alles wat daarbij hoort, onverwacht tot de dood leiden. De doodsoorzaken zijn verbeeld in hangende bodybags van verschillende materialen. Onder de bodybags is te zien hoe mensen door gruwelijkheden beïnvloed kunnen worden in woorden als onverschilligheid, passiviteit, verzet en angst.

In het kunsthuis hangen sterk op bodybags gelijkende plastic zakken van douchegordijn met daarop diverse stoffen en teksten. 'Vijf procent van de ouderen wordt mishandeld door familie en/of verzorgers. Soms met dodelijke afloop', is de tekst van een lukraak uit de krant geplukte wetenswaardigheid. 'Het had ook een zachte dood kunnen zijn', heeft Monique er onder geschreven. Of het nu branden, rampen, ongelukken, oorlogen of wat dan ook zijn; al die doodsoorzaken hebben gemeen dat mensen zich niet op hun manier op hun vertrek hebben kunnen voorbereiden. 'Terwijl sterven heel mooi kan', weet ze uit ervaring bij het afscheid van familieleden. 'Dan moet je niet alleen aan euthanasie denken, maar ook aan ouderdom of ziekte. Het wrange is vooral dat er zoveel slachtoffers vallen om wat mensen elkaar aandoen', verzucht Borst. Op andere bodybags, geen echte

want die lossen naar verloop van tijd op, zijn de aantallen bijgeschreven van hen die omkwamen bij orkaan Mitch (25.000), een hagelbui in China met hagelstenen zo groot als eieren van kippen, aardbevingen en andere natuurrampen. Zware kost, merkt Borst zelf op. Zeker voor iemand die zich juist als optimist afficheert. 'Ik heb een hele positieve instelling. Ik geloof dat mensen ondanks de ellende die ze meemaken, er juist sterker uitkomen.'

Levensloper

Borst wijst op een door haar bewerkt tapijt in kunsthuis KEK met de naam 'Levensloper'. Dat tapijt van polyester en katoen heeft aardig wat moeten doorstaan. Borst heeft met een kozijsbrander, een soort verfabrander, de contouren van een mens in het tapijt getekend. Die bewerking heeft niet alleen de levensvorm in het tapijt gebracht: de kleuren hebben zich

verdiept en verlicht. Dat bedoelt Borst ook met sterker uit ellende komen.

Borst glimlacht bij het resultaat. Aan de muur van Kunsthuis KEK hangen brieven die niet uit letters en woorden bestaan, maar uit zwarte lijntjes. De brieven zijn niet specifiek aan iemand gericht; de monozeefdrukken vertellen een ritme. 'Ze bestaan uit levenstekenen als het ware, even onuitwisbaar als het leven zelf. Ik wil ook alleen met pen en inkt tekenen. Dat kan niet uitgedumd worden.'

Borst specificeert zich nader. 'Kijk, als ik op Terschelling ben en ik teken een duin, dan kan ik dat niet terugdraaien. Het is gedaan, hoe dan ook.' 'Levenstekens in Gelaagdheid' en 'Deinende Lichamen' zijn de bij elkaar horende exposities die tot 21 mei in kunsthuis KEK aan de Beekstraat 5 in Epe zijn te zien. Openingstijden: do, vr, za 14-17 uur, za 11-17 uur.

Cultuur

Expositie 'In lijn bewogen'

KAMPEN - "In lijn bewogen" is de titel van de solo-expositie van Monique Borst die vanaf donderdag

6 april tot en met zondag 21 mei te zien is in Kunsthuis KEK, Beekstraat te Epe.

Monique, geboren in Ede, woont sinds 1975 in Kampen en is Cum Laude afgestudeerd in grafiek. Ze exposeert vanaf 1993. Onder andere een paar keer per jaar in de GSA galerie in Hilversum en ze heeft de laatste drie jaren werk verkocht tijdens Printfest in Ulverston in Engeland. Vorig jaar juni heeft Monique geëxposeerd in de Broerenkerk in Zwolle met leden van Stichting Werk in Uitvoering.

Monique Borst laat zien welk effect gruwelijk onverwacht sterven heeft op het denken en handelen van de mensheid. Oorlog, ziekten, natuurrampen, terrorisme en verkeer kunnen, met alles

wat daar helaas bij hoort, onverwacht tot de dood leiden. De doodsoorzaken zijn verbeeld in hangende bodybags van verschillende materialen. Haar nieuwste werk bestaat uit een serie objecten met als titel "Levenstekens in Gelaagdheid", waarin de bezoeker de levenslagen kan ervaren. Zelf zegt ze daarover: "Ik probeer gebeurtenissen in mijn leven te ordenen, vast te leggen. Het leven laat sporen na, zowel positieve als negatieve ervaringen maken het leven rijker, de kleuren dieper, de lijnen sterker". In de kleurige kastjes zijn drie levenslagen aangebracht, die inwisselbaar zijn. Iedereen kan zijn eigen leven samenstellen.

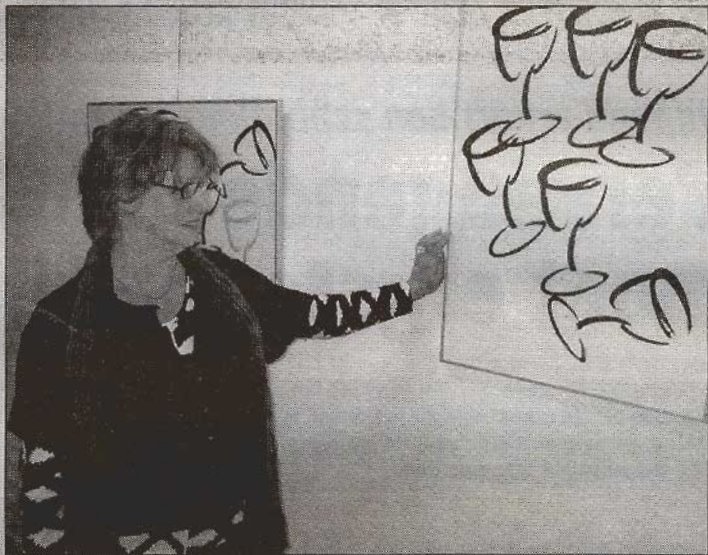
Meer informatie en werk is te zien op www.moniqueborst.nl

Grip krijgen op het leven

(door Annemieke Riesebos)

De Brug, 10-01-'06

KAMPEN - Tot en met 24 januari is de expositie van de Kamper kunstenaar **Monique Borst** nog te zien in de Stadsgehoorzaal. Het is een greep uit haar werk van de laatste zeven jaar en bestaat uit voornamelijk grafieken en zeefdrukken.

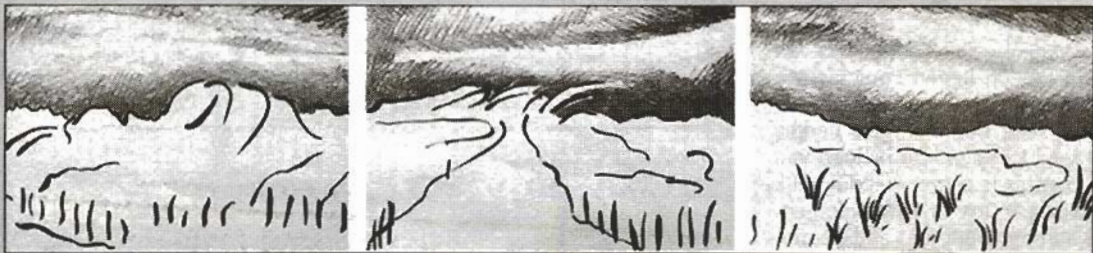
"Mijn grafieken maken de laatste jaren een ontwikkeling door. Ik ben vooral bezig met tekens en zwarte lijnen. Ik zie dit als levenstekens, een soort sporen nalaten. Door gebeurtenissen in m'n leven neemt mijn werk soms verrassende wendingen aan die niet direct te verklaren zijn." Monique tekent op verschillende plekken. "Dit kan toeval zijn. Ik ben bijvoorbeeld ergens en voel dan de behoefte om te tekenen. Ook ga ik gericht ergens heen. Zo heb ik bijvoorbeeld in de duinen van Terschelling een tekening gemaakt van 4,5 meter lang. Ook heb ik een silhouet gemaakt van de stad Kampen." Monique probeert de gebeurtenissen in haar leven te ordenen en vast te leggen. De thema's rust, tijd en stilte zijn permanent in haar werk aanwezig. Een ander project is een deel van haar leven op een cassettebandje. "Ik nam een cassette-recorder mee en nam alles op, gewoon uit m'n dagelijks leven. Dit resulteerde in 8000 seconden geluid. Een soort reisgegevens zeg maar." Ook maakte Monique een werk met Oost-Indische inkt bestaande uit ongeveer 7000 streepjes en een aantal stipjes. "Ik ben gewoon gaan zitten en ben het gaan maken. Nu, ongeveer een jaar later, begin ik het een plekje te geven en kan ik het werk ook

uitleggen."

Levenstekens

Ook is Monique bezig met brieven. "Dit bestaat tevens uit tekens, herhalingen en structuren. Deze worden in april in Epe bij KEK geëxposeerd. Afgelopen vrijdag was de officiële opening van de expositie in de Stadsgehoorzaal. Corien Bruins Slot was daarbij. "Monique's werk is erg verrassend. Het is ontzettend knap hoe je bijvoorbeeld in een paar lijnen de rand van Kampen kunt uitbeelden." Monique: "mijn kunst is een afspiegeling van waar ik zelf sta in de maatschappij. Op wat voor manier ik dat ga verbeelden is afhankelijk van wat er met mij gebeurt. Een aantal jaar geleden hield het onverwachts sterven door geweld mij erg bezig. Dit kwam dan ook tot uiting in mijn kunst." Nu is dat het vastleggen van levenstekens. "Ik kan niet goed verklaren waar dat vandaan komt, maar moet je alles kunnen verklaren?" Haar werk is voor Monique een manier om zich te uiten. "En er zal ongetwijfeld een stukje verwerking inzitten." Meer informatie is te vinden op www.moniqueborst.nl. De expositie in de stadsgehoorzaal is te bezichtigen van maandag t/m vrijdag van 10.30 tot 12.30 uur en één uur voor aanvang van de voorstelling.

Nieuwe expositie in Stadsgehoorzaal

KAMPEN - Tot en met woensdag 25 januari is werk van Monique Borst te bezichtigen in de Stadsgehoorzaal.

De thema's van de werken van Borst zijn ruimte, tijd en stilte. Haar werk bestaat vooral uit zwarte lijnen en tekens, herhaling en structuur. Zelf zegt Borst daarover: "Het zijn levenstekens. Ik probeer gebeurtenissen in mijn

leven te ordenen en vast te leggen. De inkt laat zijn sporen na." Monique Borst is cum laude afgestudeerd in grafiek. Haar werken zijn in Kampen en Zwolle geëxposeerd. Maar ook buiten deze regio exposeert ze jaarlijkse meer-

dere malen. De expositie van Monique Borst is te bekijken op werkdagen tussen 10.30 en 12.30 uur en gedurende voorstellingstijden. Bel voor meer informatie met 038 331 73 43 of kijk op www.stadsgehoorzaalkampen.nl

Een flink aantal kunstenaars van het GSA vierde gisteravond in het Centrum voor Beeldende Kunst aan de Langestraat de opening van de expositie *De Krant*. Foto: Ton Kastermans

Kunst aan de hand van de krant in het GSA

HILVERSUM - Het was echt een feestje gisteravond in het Centrum voor Beeldende Kunst GSA. Gevierd werd de opening van *De Krant*, een thema-expositie waaraan maar liefst 23 kunstenaars van de gelijknamige vereniging zich waagden. Met als resultaat een expositie die minstens zo divers is als de krant zelf. Uitgangspunt was

het nieuws uit de week van 1 tot 7 april. Sommigen lieten zich inspireren door het grote nieuws van die week, zoals de dood van paus Johannes Paulus II, de dood van coma-patiënte Terri Schiavo, de verkiezingen in Zimbabwe, anderen namen als uitgangspunt bijvoorbeeld het weerbericht, een bericht dat dolfinen steeds vaker opduiken

in een opgewarmde Noordzee of het geruststellende nieuws dat kinderen van werkende moeders ook héél gelukkig zijn. Elk kunstwerk gaat vergezeld van het krantenbericht waarop het geïnspireerd is. Daarbij komt niet alleen het hele spectrum aan Nederlandse kranten – uiteraard ook *De Gooi- en Eemlander* – voorbij, maar ook

de daklozenkrant en een aantal buitenlandse kranten zoals *Le Monde* en *The New York Times*. Een boeiende expositie die alles vertelt over de manier waarop we – en kunstenaars in het bijzonder – de krant lezen. De expositie is te zien tot en met 25 september in het GSA aan de Langestraat in Hilversum.

Expositie woord en beeld

Zo onverkoopbaar als de pest

(door Annemieke Riesebos)

KAMPEN - Geweld. Een onderwerp dat niet snel geassocieerd wordt met kunst. Toch is dat het thema dat kunstenaar **Monique Borst** koos voor haar expositie in de GSA Galerie in Hilversum. De Kampense laat zien welk gruwelijk effect onverwacht sterven heeft op het denken en handelen van de wereldbevolking.

Waarom geweld? "Mijn kunst is een afspiegeling van waar ik zelf sta in de maatschappij, wat ik meemaak. Op wat voor manier ik dat ga verbeelden is afhankelijk van wat er met mij gebeurt. Het onverwacht sterven houdt mij bezig. Echt verklaren kan ik dat niet, maar moet je alles kunnen verklaren?" De expositie bestaat uit onder meer bodybags die elk een vorm van onverwacht geweld uitbeelden. Bijvoorbeeld seksueel geweld, natuurrampen, oudermishandeling en terrorisme. Onder de bodybags is te zien hoe mensen door gruwelijkheden beïnvloed kunnen worden in woorden als onverschilligheid, passiviteit, verzet en angst. Ook exposeert Monique foto's van deinende, drijvende schuimrubber lichamen die door geweld om het leven zijn gekomen. "Zo heb ik bijvoorbeeld een schotwond verzacht. Ik denk dat ik onbewust de dood mooier wil maken, dat ik het mensen niet gun om zo te sterven."

Het is sinds drie jaar dat Monique geïntrigeerd is door de dood. "Als er iemand in je omgeving sterft en

dat gaat op zo'n goede manier, dan gun je iedereen op zo'n manier te sterven. Ik denk dat daar een beetje mijn fascinatie vandaan komt." De expositie levert de nodige reacties op. "Een aantal bezoekers had van zeer dichtbij moord na seksueel geweld meegemaakt. Ze vonden het heel heftig, het deed ze veel. Ook vond men het behoorlijk confronterend en goed uitgebeeld."

Volgens Monique is haar werk zo onverkoopbaar 'als de pest'. "Niemand wil natuurlijk een bodybag in de kamer. Ik vind dat niet erg, dat is niet waarvoor ik het doe. Ik moet

me kunnen uiten en er zal ongetwijfeld iets van verwerking inzitten." Lang niet alle kunst van Monique is onverkoopbaar. Ze is zeer veelzijdig. "Ik krijg eerst een idee. Pas daarna besluit ik in welke vorm ik het ga gieten. Dat kan grafiek zijn, schilderen of objecten." Monique werkt soms in het Grafisch Atelier en heeft daar ook al regelmatig deelgenomen aan zomerexposities. Ook hing haar werk in het voormalig stadsziekenhuis en is er tijdelijk tweedimensionaal werk te zien bij makelaardij Piest aan de Constructieweg. Daarnaast werkt ze ook nog in het onderwijs waar ze doceert in beeldende vakken.

"Toch ben ik bovenal kunstenaar, denk ik.....nee, dat weet ik zeker", zegt ze lachend. En dat klopt, een zeer veelzijdig kunstenaar die op een boeiende manier verschillende emoties en gebeurtenissen kan verbeelden.

De expositie van Monique Borst in Hilversum is nog te zien tot en met 12 september. Op de laatste dag zal Monique zelf in de galerie van 15.00 tot 17.00 uur aanwezig zijn. Meer informatie kan men vinden op de website www.moniqueborst.nl. Ook kan gebeld worden met telefoonnummer 038-3311906.

Sloop belastingkantoor in zeefdruk en schilderijen

KAMPEN - Sinds afgelopen week exposeert Monique Borst een selectie van haar werk in het kantoor van Piest Makelaardij aan de Constructieweg 39-3 te Kampen. Monique, geboren te Ede, woont in Kampen en is naast beeldend kunstenaar docente beeldende vakken.

Zij exposeert regelmatig bij de GSA Galerie in Hilversum. De thema's ruimte, tijd, stilte en vergankelijkheid zijn permanent aanwezig in haar werk, waarbij naast de kleur blauw, de directe lijnvoering duidelijk te herkennen is, of het nu uitgevoerd wordt in grafiek, keramiek, schilderijen of objecten. De thema's hebben alles te maken met de plaats die Monique Borst inneemt in onze maatschappij, onze wereld. Door gebeurtenissen in haar leven neemt het werk soms verrassende wendingen, die niet direct te verklaren zijn, als dat al zou moeten. Het lijnenspel tijdens de sloop van het belastingkantoor in Kampen heeft haar geïnspireerd tot het maken van een serie zeefdrukken en schilderijen waarin de tijd en het licht een belangrijke rol spelen. Lichtval op verschillende momenten van de dag geeft telkens een andere kijk op de afbraak van het gebouw. Titels zijn bijvoorbeeld: Afbraak bij zonsondergang en 's nachts. Dat "sloop" een positieve uitwerking kan hebben is eerder te zien geweest in haar levenslopers: Tapijten van 3 meter bij 70 cm zijn met behulp van een verfblander aangetast, waardoor de daarna aangebrachte verf intenser en dieper van kleur wordt. Dit proces symboliseert negatieve ervaringen in een mensenleven, die altijd iets opleveren. De basis is blijvend

aangetast maar heeft een positieve wending gekregen. De nieuwste zeefdrukken zijn tot 24 mei ook te zien in de GSA galerie te Hilversum en als u dit leest is Monique Borst net terug uit Engeland waar ze heeft deelgeno-

men aan de regionale grafiekmanifestatie, Printfest van 14 t/m 16 mei. Het werk van Monique blijft enkele maanden te bezichtigen bij Makelaardij Piest, waar u vrijblijvend een kijkje kunt nemen.

Gooi en Cemlander
Vrijdag 2 augustus '02

Open Huis bij het GSA

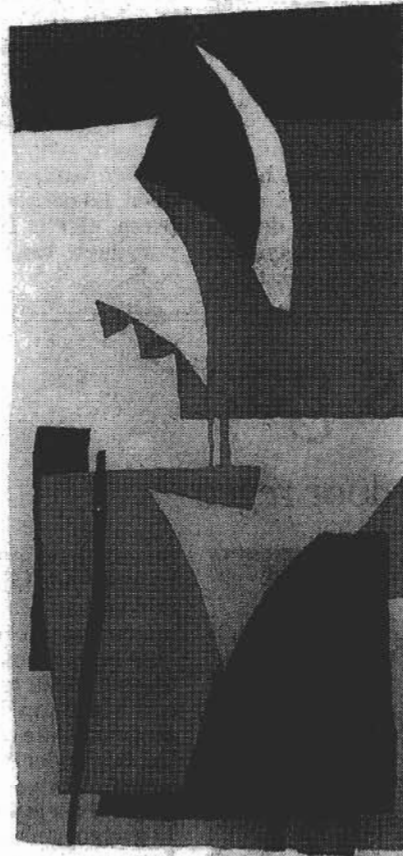
Uitstapjes en behoudend werk op grafiekexpositie Vers van de Pers

HILVERSUM - Bijna alle grafische technieken zijn te zien op de expositie Vers van de pers die in het Hilversumse Centrum voor Beeldende Kunst GSA is te zien. Een enkeling waagt het zelfs om fotocliché's te gebruiken. Het is al met al een zeer afwisselende en diverse grafiekexpositie geworden.

Een aantal leden van de kunstenaarsvereniging GSA en gastexposanten van het Hilversumse Grafisch Atelier tonen hun ware kunnen op dit gebied. Het Grafisch Atelier is een werkplaats voor professionele kunstenaars die de grafische technieken willen beoefenen.

Veel exposanten werken gestaag voort op de weg die ze jaren geleden hebben ingeslagen. Enkelen wagen uitstapjes naar andere technieken en stijlen.

Opvallend is de bijdrage van gastexposant Rutger Paets, een jonge Hilversumse kunstenaar die steeds nieuwe uitdagingen zoekt en nu werk toont waarin oude fotocliché's (voorloper van het negatief) zijn verwerkt. Op grote vellen papier heeft hij een aantal cliché's afgedrukt en er later nog houtsnedes aan toegevoegd. Hij heeft juist die cliché's gekozen waarin hij zijn bewondering voor bepaalde mensen en vrouwen tot uitdrukking brengt, maar ook heeft hij thema's als oorlog en hoop verwerkt. „In de kelder van het Grafisch Atelier vond ik deze cliché's, ze zijn destijds bijeengebracht door Wim Bos, een collega van het Grafisch Atelier. Ik dacht eerst dat het etsen waren maar toen ik er een afdruk van maakte bemerkte ik dat het fotocliché's waren. Waar de cliché's precies vandaan komen weet ik niet, er zitten veel foto's bij van beroemde acteurs, filmregisseurs en popsterren, zoals Charley Chaplin, Elvis Presley en Fellini. Bewust heb ik de deuken en oxydatieplekken laten zitten”, vertelt Rutger Paets.

Cécile van Spronsen, fragment van negenluik Yellow, red, blue, sjabloontechniek. Foto: Ton Kastermans

Ook Henk van Lunsen, een voormalig bodemonderzoeker die zich later het grafische vak heeft eigengemaakt, laat mooi werk zien.

Vooral zijn helemaal in eigen beheer vervaardigde dichtbundels zijn juweeltjes. De lino'snedes, uitgevoerd in warme kleuren, verlichten de gedichten, en de versen heeft hij zelf geschreven. De gedichten zijn ondermeer gewijd aan Wilhelmina en de bunker in Utrecht.

De uitgesproken lijnetsen van Robert van Keppel van markante koppen zijn een lust voor het oog.

Picasso

Michiel Holtgreve laat zien dat hij de hout-snedetechniek beheerst. Het is alleen jammer dat hij zijn bewondering voor Picasso niet onder stoelen of banken steekt, de invloeden van zijn grote voorbeeld zijn prominent aanwezig in zijn werk.

In het oog springend is ook de serie Baby-boomers van Monique Borst. Aan de hand van een kiekje uit het familiealbum, waarop zijzelf met haar twee zusjes staat heeft ze een reeks zeefdrukken gemaakt die variëren in kleur. De foto, genomen in het begin van de vijftiger jaren met de karakteristieke kinderwandelwagen, is een prachtig sfeerbeeld.

Een aparte hoek van de expositieruimte is ingeruimd met informatie over de verschillende grafische technieken.

Margriet van Seumeren

De expositie Vers van de pers is te zien in het Centrum voor Beeldende Kunst GSA, Langestraat 52, Hilversum. Open: wo t/m za van 12-17 uur. Zaterdag 3 augustus is er Open Huis, alle kunstenaars zijn tussen 14.00 en 17.00 uur aanwezig om uitleg te geven over hun werk. Prijzen tussen de 65,- en de 1.350,-. T/m 25 augustus.

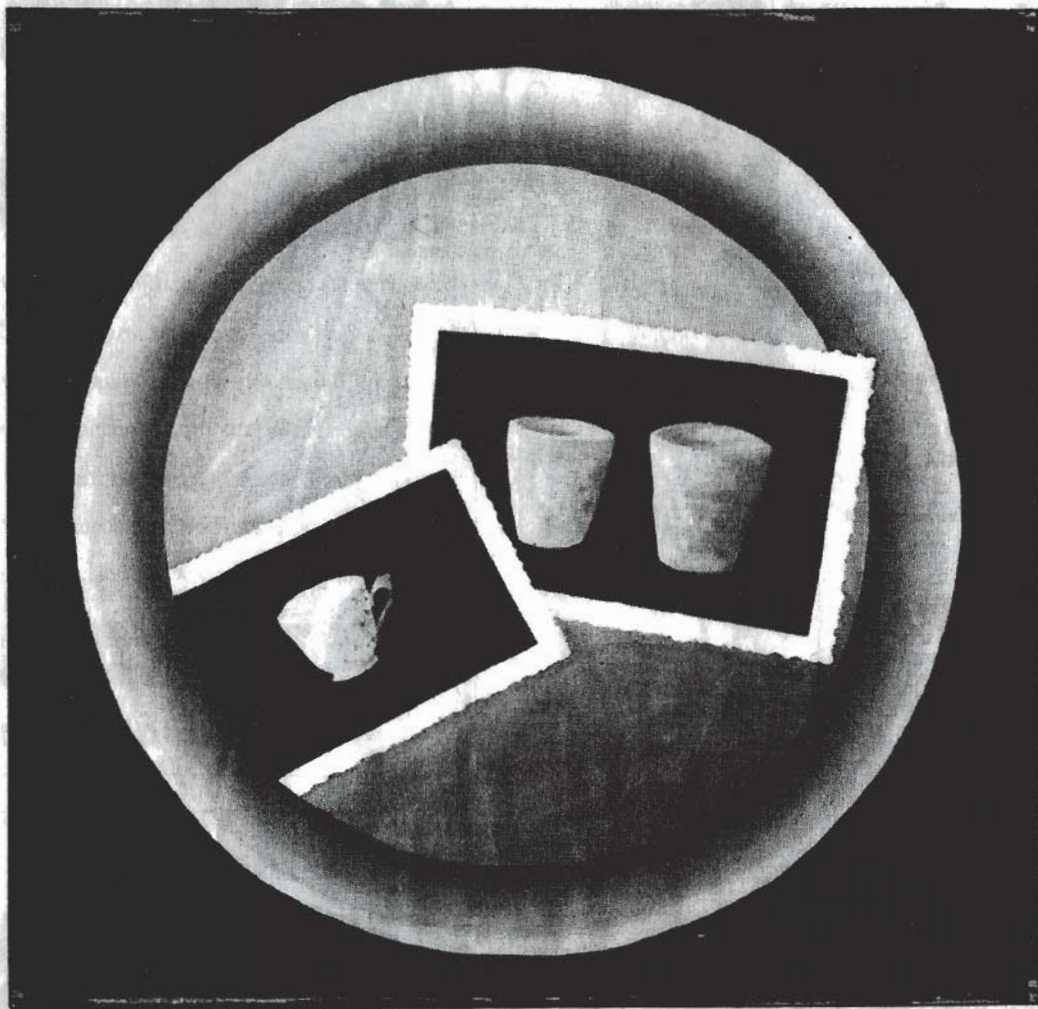
Monique Borst en Joost Schmidt exposeren in GSA Gallery

Groen- en
bode
17/105/01

HILVERSUM - GSA gallery aan de Langestraat 60 exposeert van 19 mei tot en met 10 juni schilderijen en objecten Monique Borst en kleurenlitho's, etsen en olieverven van Joost Schmidt.

De thema's ruimte, tijd, stilte en vergankelijkheid zijn permanent aanwezig in het werk van Monique Borst. Zij verwerkt haar ideeën in diverse disciplines, materialen en technieken zoals schilderen, grafiek (zeefdruk, ets, droge naald), keramiek en objecten. In de schilderijen wordt acrylverf aquarellistisch of dekkend gebruikt met diverse tinten blauw, waarna accenten en lijnen worden gezet in meestal donkere tinten.

In haar grafiek en keramiek is dezelfde directe lijnvoering duidelijk herkenbaar. Waar het accent binnen deze thema's tot voorheen lag in het contrast tussen de vergankelijkheid van de mens en historische bouwwerken van eeuwen oud, ligt de nadruk nu op verschillen en overeenkomsten in generaties. Door dicht bij zichzelf te blijven, weet Monique met kleine dagelijkse gebeurtenissen en herinneringen deze thema's vorm te geven. Zij exposeert met een serie schilderijen 'Rond generaties 74-47' met acrylverf op

Monique Borst, 'Rond generaties 74-47', acryl op linnen.

linnen. Tijdens deze expositie zien zijn ook enkele objecten te

litho's, etsen en olieverven. Het werk is krachtig van

Joost Schmidt, 'Malterhorn', kleurenets.

kleuren, wat wordt bereikt door het versterken van de intensiteit binnen een enkelvoudig kleurengamma. Zelfs het zwart in de etsen nuanceert gevoelens van botte ruwheid en zachte tederheid naar ogenschijnlijk aanwezige kleuren. Dit zoeken naar het sublieme van kleur vindt zijn oorsprong in de kleurexplosies, die Schmidt zag op

zijn reizen door Zuid-Azië. De opgedane indrukken van kleurrijke mensenmassa's, architectuur en landschap werden bij hem op de steen, plaat of op het doek omgevormd tot abstracties. GSA Gallery is open op woensdag tot en met zaterdag van 12.00 tot 17.00 uur en op zondag van 14.00 tot 17.00 uur.

Acht kunstenaars geven hun visie op de kleur blauw

BLAUW/WUALB IN GSA-GALERIJ

HILVERSUM - Blauw, dat is de kleur die vanaf 25 juli het beeld en het centrale thema zal bepalen in GSA Galerie aan de Langestraat 60. Vanaf die datum zal een aantal leden van de kunstenaarsvereniging GSA onder het motto 'Blauw/Blauw', drie weken lang werk exposeren waarin de kleur of het begrip blauw centraal staan.

Acht kunstenaars geven hun visie op de kleur blauw of tonen de gevoelens die deze koninklijke kleur bij hen oproept.

● *Janny Endstra-Docters van Leeuwen, beeldend kunstenaar.*

Zo zijn er email wandtableaus, dia's en filmloops te zien van Adriaan van den Berk. Schilderijen en grafiek van Janny Endstra Docters van Leeuwen. Zijn er tekeningen en grafiek te bekijken van Monica Oosterveld. Is er opmerkelijk ruimtelijk werk te zien van Heleen Proost die ons in 'blauwe' zin een spiegel

voorhoudt. Verder interessante grafiek van Joost Schmidt en Joke Struik en schilderijen van Henry Visch.

Zichtbare en onzichtbare

pijn wordt getoond in een drietal objecten van Monique Borst, die daarmee als het ware de 'blauwe plekken' van een mensenleven laat zien.

Veelzijdige expositie prima voer voor psychologen

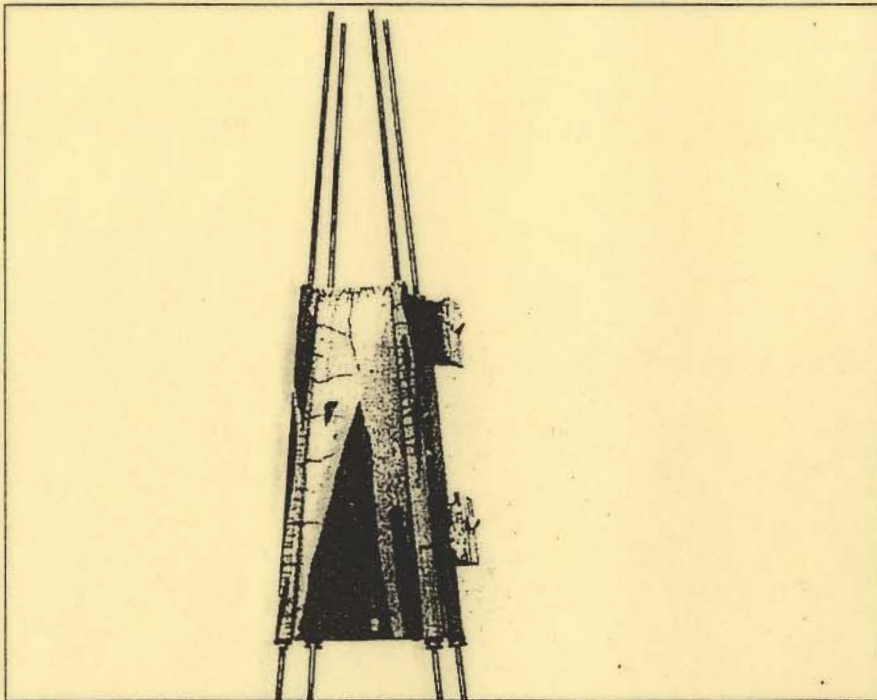
Laden vol verwachtingen bij GSA

Wat is verwachting? Iets wat je hoopt dat uitkomt. Het blijkt dat bij iedere leeftijd een ander verwachtingspatroon geldt. Kinderen hebben bijvoorbeeld weer andere verwachtingen dan volwassenen. Wanneer de verwachting niet uitkomt, kan de ontreding groot zijn. Het is kortom prima voer voor psychologen. Maar ook voor kunstenaars. In de Hilversumse GSA galerie geven acht mensen hun visie op de verwachting.

HILVERSUM

Bijna alle exposanten hebben speciaal voor de expositie nieuw werk gemaakt. Ze zijn bij zichzelf te rade gegaan wat verwachting is, hebben hun omgeving gevraagd wat het voor hen betekent of hebben door observatie informatie hierover gekregen. Niet alleen door de grote verscheidenheid aan disciplines waarin de kunstenaars werken: schilderen, keramiek, grafiek en email, maar ook de interpretatie van het thema geeft een afwisselende tentoonstelling.

Monique Borst heeft het thema op originele wijze geïnterpreteerd. Ze heeft aan buren, familie en vrienden gevraagd wat verwachting voor hen betekent. Met de briefjes die ze van hen ontving is ze aan de slag gegaan. Ze concludeerde dat iedere leeftijdsgroep (de reacties waren afkomstig van mensen in de leeftijd van 8 tot 90 jaar) zijn eigen verwachtingspatroon heeft. In zeefdrukken zijn de verwachtingen vastgelegd. Niet alleen de teneur van de verhalen maar ook het gebruik van de papiersoort verwijst naar de leeftijd. De interpretatie van een jong kind is gedrukt op stevig papier terwijl de reactie van een

• Helma Schellinger, kastje, keramiek, raku gestookt

hoogbejaarde geschreven is op een transparant vel. Maar hoe nu deze zeefdrukken te presenteren? Je kunt kiezen voor een saai serie aan de wand, maar veel spannender is de presentatie van een kast vol met geheimzinnige laatjes. De kast telt 24 laatjes, waarvan je een groot deel zelf kunt openen. Hierin liggen de meningen van de onderzochten, netjes geordend per leeftijd. Je leest ontroerende verhaaltjes. Prachtig is bijvoorbeeld het antwoord van het kind: 'Ik wil miljonair worden, met een kasteel. Mijn moeder mag dan bij me wonen. Dan krijgt ze een Sissi-

jurk'. Wanneer je daar tegenover het verhaal van de negentig plussers zet: 'Niets nieuws meer doen of toch? Mensen ontmoeten blijven genieten van kleine dingen geen nieuwe bril of toch...' Dan heb je meteen de twee uitersten te pakken. Tot hun veertigste hechten mensen aan mooie dingen en is geld belangrijk. Eenmaal deze leeftijd gepasseerd staan gezondheid en geluk bovenaan. Ook bezoekers mogen deelnemen aan het project. Zij worden uitgenodigd hun verwachtingen op te schrijven en in een van de laatjes te stoppen. Monique Borst erkent wel dat haar on-

derzoek enigszins eenzijdig is, ze heeft het gevraagd aan mensen uit haar omgeving. Het onderzoek zou een ander resultaat geven als ze allochtonen of mensen afkomstig uit derde wereld landen bij het onderzoek had betrokken. Bovendien is het een momentopname, hoe zal bijvoorbeeld de verwachting eruit zien over honderd jaar?

Edelsmid Daan Ellens ziet de verwachting heel anders. Met allerlei filosofische beschouwingen schotel hij de bezoeker een moeilijk verhaal voor. Hij vindt dat elke werkelijkheid zijn eigen verwachting scheidt. De ultieme ver-

wachting is de totale wijsheid. De edelsmid laat zich daarbij leiden door het Zen-boedhisme waarbij het doel de weg is en de weg het doel. De meeste vormen van beeldende kunst prikkelen je fantasie en daarmee ook, vindt de edelsmid, de verwachting. In zijn serie sieraden staat het geloof in het gebruik van magische voorwerpen centraal. Een van de sieraden is een ei, ongetwijfeld de oervorm van de verwachting. Het roept vragen op als wat zal erin zitten, hoe ziet het eruit en hoe groot zal het, eenmaal uit het ei, worden? Prikkelend is zeker het halssieraad met hartjes gemaakt van de alternatieve materialen prikkeldraad en reflector. Het zal zeker niet prettig dragen. Hiernaast laat Ellens traditioneler werk zien. Zo zijn de ringen van titaan die van vierkant naar rond uitlopen sober vormgegeven.

Keramiste Helmi Schellinger neemt vaak deel aan kunstmarkten. Het valt haar altijd op dat kinderen moeten kijken in haar dekselboxjes. Zij lichten de deksel op om te zien wat er in zit. De gesloten vorm die open kan is voor haar de verbeelding van verwachting. Ze werkt altijd in de raku techniek waarbij veel aan het toeval wordt overgelaten. Het contrast tussen de strenge vormen van haar kastjes en de speelse decoraties werkt verrassend.

Om de tunnel te kiezen als vorm van verwachting is bijna clichématig. Elly van den Brink heeft in werken aan de wand dit thema verder uitgewerkt. Veel boeiender is haar installatie 'Het moment ervoor', waarbij ze mensen die bij haar op de stoep staan door het voordeurglas heeft gefotografeerd. De spanning en verwachting van 'wie het

• Elly van den Brink, 'Het moment ervoor', gemengde technieken

zal het zijn' is voelbaar. In het tegenlicht, op verschillende momenten van de dag en jaargetijden heeft ze de bezoekers voor de camera vastgelegd. De personen zijn niet te herkennen, het zijn slechts vage vormen. De foto's zijn afgedrukt op sheets die ze vervolgens heeft bewerkt. Vervolgens zijn de fotootjes onder elkaar gerangschikt en geplaatst in een constructie in de vorm van een zuil.

De expositie roept vragen op en zet je aan het denken. Wat betekent voor jou verwachting en komen ze uit?

Ook het tijdstip van de expositie is goed gekozen, de donkere maanden naderen weer en velen onder ons maken zich op voor het nieuwe jaar vol met goede voornemens en verwachtingen.

MARGRIET VAN SEUMEREN

De expositie 'Verwachting' is te zien in de GSA galerie in Hilversum Open, van woensdag t/m zaterdag van twaalf uur tot vijf uur, zondag van twee uur tot vijf uur. Te bezoeken t/m 23 november.

VERRASSEND WERK BIJ GSA IN TIJDELIJKE EXPOSITIERUIMTE

Gooi- en Eembode 28-03-96

● 'Balustrade', acryl op karton, Monique Borst.

HILVERSUM — De kunstenaarsvereniging GSA houdt tot en met 14 april een verkoopexpositie in haar tijdelijke expositieruimte aan de Langestraat 32. Er zijn werken te zien van Monique Borst, Elisabeth Copijn, Aleksandra Govers-Zielinska en Dolf Schifferstein.

Monique Borst is naast beeldend kunstenaar eveneens werkzaam als lerares beeldende vakken. Centraal in haar acrylschilderijen en zeefdrukken staat het thema van de mens in ruimte en tijd. In forse lijnen worden figuren neergezet in een klassieke setting van zuilen en kapitelen. Zij werd zich bewust van de vergankelijkheid van de mens bij het zien van klassieke tempels en andere historische bouwwerken, die een grootsheid van tijd uitstralen.

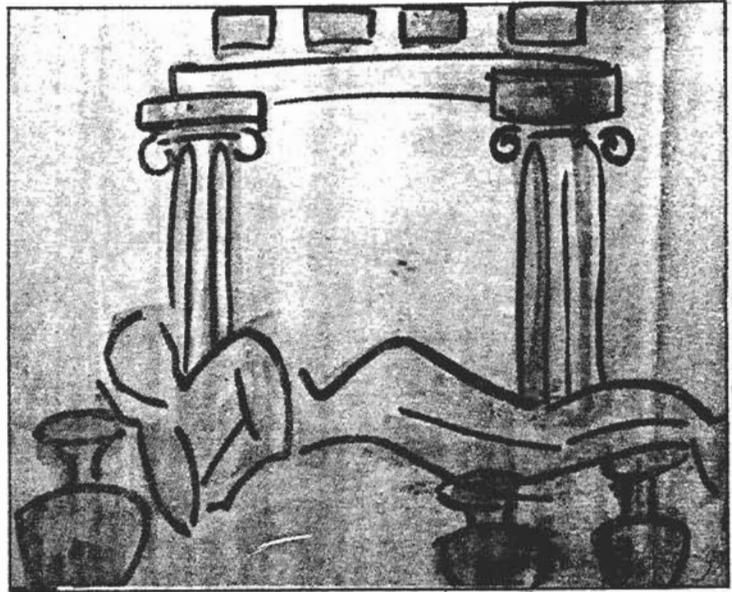
Elisabeth Copijn maakt vaas- en schaalplastieken, die met de hand worden opgebouwd uit witte fijne chamotteklei of steengoedklei. De

steeds weer aan het werkstuk aangepaste wijze van opbrengen en stoken van het glazuur draagt bij aan het eigen karakter van iedere vaas en schaal, waarbij prachtige groene, groenblauwe en turquoise tinten ontstaan.

Ambachtelijk

Dolf Schifferstein, van oorsprong edelsmid en beeldhouwer, is vertegenwoordigd met objecten. Zijn werk bestaat uit assemblages van gevonden, gekregen of gekochte voorwerpen en is een neerslag van zijn denken dat ook bestaat uit gevonden, gekregen of gekochte ideeën. Bepaalde onderdelen vervaardigt hij wel zelf, waaruit zijn ambachtelijk verleden blijkt. De totale samenstelling zorgt voor een eigen persoonlijkheid van elk object en voor een verrassend effect bij de toeschouwer.

Ook Aleksandra Govers-Zielinska, geboren in Polen en van origine keramiste, maakt objecten. Haar werken zijn een

uiting van haar gevoelens, waartoe zij allerhande materialen en voorwerpen gebruikt. Een kapstok met drie verschillende maskers verwijst naar de maskers die de mensen in de maatschappij veelal moeten opzetten om hun gevoelens te verbergen. Dat zij

als keramiste-werkzaam was blijkt uit de fraai gestileerde afwerking van de objecten.

Het expositiecentrum GSA is geopend van dinsdag tot en met zaterdag van 11.00 tot 17.00 uur en zondag van 14.00 tot 17.00 uur.

GSA organiseerde grafiekestafette

ONDER het opwindende motto 'etsen en etsend' organiseerde het GSA een expositiereeks van grafiek, die op vier lokaties is te zien. De estafette voert niet alleen langs Gooise kunstenaars, er is ook 'import'. Opmerkelijk is dat een aantal klinkende namen uit eigen regio ontbreekt. Naar verluidt zouden ballotageeisen hun afwezigheid verklaren. Jammer, maar begrijpelijk.

Het getuigt van pit dat het GSA in deze benarde tijden met een actie komt, die herinneringen oproept aan spraakmakende gebeurtenissen aan de Kerkbrink (sieraden en email).

Een van de aardigste lokaties is natuurlijk het Grafisch Atelier aan de Naarderstraat 14 in Hilversum, op het terrein van de voormalige gemeentewerf. De oude smidse is nu centrum voor drukkunst in de marge. Op de plaats van het aambeeld staat een degeltje. Letterkasten wachten op meer zetmateriaal.

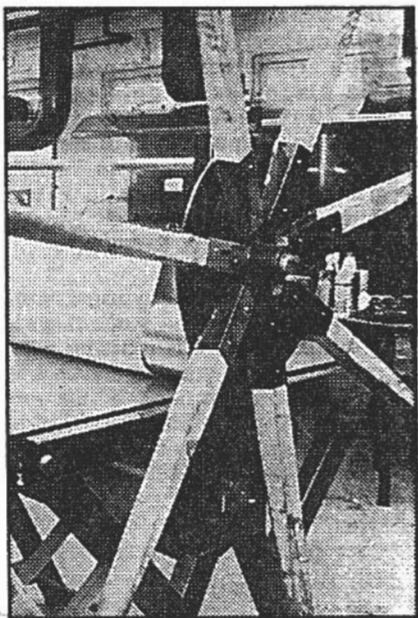
Op het grote en gevarieerde aanbod kan in dit kader alleen met signalementen gereageerd worden. In het G.A. zijn o.a. Gerard van Kerkhof en Wim van der Meij. Kerkhof maakte thrillergrafiek door zijn damesmodellen met Hitchcocksilhouetten te omspelen. Van der Meij is een fijnetsers zoals Dick Ket een fijnschilder was. Bomen, kasteel, binnenschepen. Perfect en precies als zwart-witfoto's.

In Gooiland, het sterfhuus van culturele zaken, is Loes de Haan met materiegrafiek. Ruige filterbladen bewerkte ze met chloor om goud, rood, zwart en bruin in het materiaal te verduurzamen. De boodschappen die Marie-Jose van der Sandt haar blanke mummies meegaf staan geetst op de vitrine dozen.

'Etsen & etsend' wordt echt opwindend bij de kalligrafieën en 'Spaanse aarde' van Henk Dalmon. Een roestrode kloof (wig) tussen twee bruinzwarte vlakken.

Voordat ik, staande voor dit blad, aan een sherrycapoe dacht, wist ik al dat deze prent tot de top van de expositiecyclus behoort.

Olivier Julia komt daar met fluwelzwarte velden, die met rode en grijze balken contrasteren, dicht bij. Henny Visch is dan exaequo. Van der Meij kom ik hier weer tegen, nu met een winters drieluikje. Hans Almekinders be-

• ...etsen en etsend...

steedde een kwartet aan een vormenspel rondom geel.

Waardering voor de pyramidenreeks van Monique Borst bij het GSA. 'Schelpen' van Carolien Koenders lijken daar wel mezzotinten.

De accenten in het Larense gemeentehuis liggen op de verhalende prentkunst van Babette van Helsdingen, de 'harige' Balkanlandschappen van Leo van Sluis en de Pompejifragmenten van Ton Diekstra.

Info over lezingen en demonstraties op elke lokatie beschikbaar.

Monique Borst verwerkt thema's ruimte, tijd en stilte

Een werkstuk van Monique Borst.

BENNEKOM - In september is een expositie te bezichtigen van de in 1953 in Ede geboren kunstenares Monique Borst. Zij laat werk zien waarin de thema's ruimte, tijd en stilte verwerkt zijn in diverse disciplines, materialen en technieken zoals: schilderijen, grafiek (zeefdruk, ets, droge naald), keramiek en objecten.

In de schilderijen wordt acrylverf aquarellistisch of dekkend gebruikt, met altijd diverse tinten blauw, waarna accenten en lijnen worden gezet in meestal donkere tinten. In haar grafiek en keramiek is dezelfde directe lijnvoering duidelijk herkenbaar.

Thema van de getoonde werken is de 'mens in ruimte en tijd', waarbij de universele vergankelijkheid tot uitdrukking wordt gebracht, door dominante in forse lijnen neergesette figuren in een klassieke setting van zuilen en kapitelen. Het grote contrast tussen de vergankelijkheid

van de mens en historische bouwwerken van eeuwen oud en het vermogen van diezelfde mens om er nog steeds te zijn, alsmaar vernieuwend tussen de resten van klassieke zuilen, amphora's en kapitelen is een vast terugkerend thema in het werk van Monique Borst. Vrouwen en Griekse vazen zijn met elkaar vergeleken waaruit blijkt dat de dunne hals en de soms bolle vorm van een vrouw, maar ook van een amphora kan zijn. Met titels als: kracht, stilte, vaart, zwanger, wordt de overeenkomst tussen vrouw en vaas verduidelijkt. Haalt de mens de oudheid in?

Naast de werken vanuit het vaste thema zijn enkele andere bijzondere objecten te zien, waarin ruimte, tijd en stilte terug komen op een andere manier. Uitgebreide informatie over het werk van Monique Borst is te vinden in een map bij de receptie.

De expositie is te bezichtigen van zondag 30 augustus tot en met woensdag 30 september in de Halderhof.